

Vilka faktorer samverkar i en social integrationsprocess?

- Ur ett brukar – och organisationsperspektiv

Anna Henningsson

Karin Jönsson

HT10

Handledare: Carina Tigervall

Abstract

Author: Anna Henningsson and Karin Jönsson

Title: Which factors combines in a social integration process? Form an individual – and an organizational perspective.

Supervisor: Carina Tigervall

Assessor: Håkan Johansson

The aim of this essay was to analyze social integration, and see which factors combines in a social integration process, in hope of getting a greater understanding concerning social integration. The selections of our study are based on both interviews with organizations and immigrants. We contacted two established voluntary organizations, *Save the children* and *the Red Cross* in Sweden, and through them we came in contact with three projects, *Internationella huset*, *Cykelskolan* and *Barn nära dig*. We have also done two interview with two immigrants, one woman and one man. We used a qualitative method with semi-structured interviews. We used Diaz (1997) integration theory to help us to understand the complexity in social integration.

Social integration is versatile; there are a several factors that combine in a social integration process. Our study showed that the most important factor is the interaction between people, and the language is also a major element in the process. We are critical against criteria's in the social integration process, because the process is far too complex for categorize. Integration is a mutual process between immigrants and Swedes, both part must have an open- mindedness against each other and show understanding for each other's culture. For establish new integrations activities you must have a prejudice concerning the different rates and the distinction between gender in the social integration process. The responsibility for integration is divided between the society and the individual person. The society must show openness for the individual person, and at the same time the person must have an inner motivation to be a part of the society. The locality and media can influence an individual person in their social integration process. Assimilation, lose culture identity and peer pressure are a few example which risk there are in a social integration process.

Keywords: Social integration, immigrants and voluntary organizations.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Förord	5
1. Inledning	6
1.1 Problemformulering.....	6
1.2 Syfte.....	7
1.3 Frågeställningar	7
1.4 Tidigare forskning	7
2. Metod	10
2.1 Kvalitativ metod och val av intervjuteknik	10
2.2 Urval	11
2.2.1 Personbeskrivningar av projektdeltagare	12
2.2.2 Projektbeskrivningar	13
2.2.2.1 Cykelskola.....	13
2.2.2.2 Internationella huset	14
2.2.2.3 Barn nära dig	14
2.3 Brister och begränsningar	15
2.4 Arbetsfördelning	15
2.5 Etiska överväganden.....	15
3. Historisk bakgrund	16
4. Vem är ”invandrare”?.....	18
4.1 Den vanligaste fördomen.....	19
5. Teori	20
5.1 Jose Alberto Diaz’s Integrationsteori	20
6. Begreppsförklaring	22
6.1 Personer med utländsk bakgrund.....	22
6.2 Integration.....	23
6.3 Social integration	23
6.4 Frivillig organisation	23
7. Analys.....	24
7.1 Tankar kring social integration.....	24
7.1.1 Projektrepresentanter	24
7.1.2 Personer med utländsk bakgrund	25

7.2 Kriterier för en social integration	25
7.2.1 Projektrepresentanter	25
7.2.2 Personer med utländsk bakgrund	26
7.3 Språkets betydelse	26
7.3.1 Projektrepresentanter	26
7.3.2 Personer med utländsk bakgrund	27
7.4 SFI	28
7.5 Ansvar för en social integration.....	29
7.5.1 Projektrepresentanter	29
7.5.2 Personer med utländsk bakgrund	30
7.6 Olika grader av social integration.....	31
7.6.1 Projektrepresentanter	31
7.6.2 Personer med utländsk bakgrund	32
7.7 Social integration utifrån ett könsperspektiv	32
7.7.1 Projektrepresentanter	32
7.8 Jämställdhet i Sverige	34
7.9 När är man socialt integrerad och vem bestämmer det?.....	34
7.9.1 Projektrepresentanterna.....	34
7.10 Boendesituation	35
7.11 Omgivningens påverkan på en social integration.....	36
7.11.1 Media och stereotyper.....	36
7.12 Risker med social integration	37
7.12.1 Projektrepresentanter	38
7.12.2 Personer med utländsk bakgrund	38
8. Avslutande diskussion.....	39
9. Referenser.....	42
10. Bilagor.....	45
10.1 Bilaga 1- Intervjuguide till representanter för organisationer	45
10.2 Bilaga 2 - Intervjuguide till aktivitetsdeltagare	47

Förord

Inledningsvis vill vi tacka representanterna för projekten Barn nära dig, Internationella huset och Cykelskolan, då de har avsatt tid och engagemang för att möjliggöra denna uppsats. Vi vill också tacka Zarah och Muhammed då de anförtrorde oss med deras livshistoria. Vår handledare Carina Tigervall har gett oss råd och stöd genom uppsatsskrivandet, därför vill vi rikta ett stort tack till henne. Alla ni nära och kära som känner er träffade, Tack! Vi har haft ett hejdundrande samarbete, denna tid har bjudit på snöoväder, cykelproblematik, ett x antal fruktstunder, en oskyldig liten hundvalp (Milo) samt ett ytterst suspekt café i Malmö och vi har tillsammans tagit oss igenom det. Utan dig hade det inte gått!

1. Inledning

1.1 Problemformulering

Från 1970- 2008 har antalet personer med utrikesfödda föräldrar ökat från 300 000 till över en miljon. 7 % av den svenska befolkning har en förälder som är utrikesfödd, och 4 % av den svenska befolkningen har två utrikesfödda föräldrar (SCB, 2010). Siffrorna talar sitt tydliga språk, personer med utländsk bakgrund är en stor grupp i det svenska samhället, och resurser måste därav läggas på integration och dess process. Av ovanstående siffror konstaterar vi att Sverige är ett mångkulturellt land.

En integrationsprocess kan se olika ut, dels på grund av att man inom integration kan urskilja flera dimensioner, såsom exempelvis ekonomisk, politisk samt social integration. Även personers individualitet och valet av integrationsinstans har en påverkan på integrationsprocessen. Statliga myndigheter, frivilliga organisationer men även individen själv innehar olika former av resurser för att möjliggöra en integration. Det finns en risk med statliga myndigheters integrationsinsatser då det kan finnas ett vinstdrivande syfte, men även en makthierarki som kan påverka individers integrationsprocess. Frivilliga organisationers aktiviteter är mer inriktade på det sociala mötet och den personliga utvecklingen. Detta framhålls även i Diaz (1997) undersökning där frivilliga organisationer anses vara bättre på att genomföra socialt inriktade aktiviteter, då de fokuserar på det frivilliga mötet mellan människor över etniska gränser.

Social integration fokuserar på sociala nätverk och resurser, och frivilliga organisationer arbetar för etablering av sociala möten och personutveckling. Denna kombination har vi fört samman i vår undersökning, social integration och frivilliga organisationer, för att på så sätt belysa betydelsen av social integration. En social integrationsprocess är en mångsidig process där inte bara en faktor spelar in, utan den är uppbyggd på ett flertal faktorer som på ett eller annat sätt samverkar för en social integration.

Vi har valt att utgå från frivilliga organisationer och deras integrationsprojekt, och undersöka hur projekten arbetar med social integration, samt att djupgående granska vilka faktorer som samverkar för en social integrationsprocess, för att på så sätt få en helhetsbild av denna.

1.2 Syfte

Vi har valt att granska hur frivilliga organisationer arbetar med social integration, samt identifiera de faktorer som samverkar för en social integrationsprocess.

1.3 Frågeställningar

- Hur arbetar de valda frivilliga organisationernas projekt med en social integration?
- Vilka faktorer samverkar för en social integration ur ett brukar – och organisationsperspektiv?

1.4 Tidigare forskning

Vår undersökning har fokus på tre aspekter, *personer med utländsk bakgrund, social integration och frivilliga organisationer*.

Det finns mycket forskning specifikt inriktad på personer med utländsk bakgrund ur ett könsperspektiv sammankopplat med diverse fenomen. Abbasian (2003) har fokuserat sin forskning på utländska kvinnoföretagare i Sverige, förenat med integrationsprocessen. Hennes slutsatser är att en kvinna med utländsk bakgrund, som väljer att starta företag är i regel ”resursstark” med mycket kunskap och erfarenhet, och även innehar ett stort kontaktnät.

Hassan (2000) har gjort en studie baserat på tolv kvinnors berättelser om sina personliga upplevelser av integrationsprocessen. Hennes slutsatser är att integrationen är en individuell process, samt att det finns olika faktorer som både kan förhindra men även underlätta processen. Det finns även olika grader av social integration, och det är främst personliga egenskaper som sätter förutsättningar för att integreras.

Södergren (2009) har undersökt hur den fysiska hälsan ser ut hos kvinnor i Sverige, med fokus på minoritetskvinnor. Hennes urval, var kvinnor mellan 18-65 år, och samtliga har erfarenhet av att invandrat till Sverige, och var födda i antingen Finland, Irak eller i Chile. Resultatet visade på att svenska kvinnor utövar mer fysiska aktiviteter jämfört med kvinnor med utländsk bakgrund. Ur resultatet kunde man även läsa att cykling, simning och gymnastik var de mest populära aktiviteterna hos de kvinnorna.

Lewin (2001) belyser skillnaderna mellan iranska kvinnor och män angående integrationen i det svenska samhället. Hennes undersökning visade på att iranska kvinnor integreras mycket

bättre än männen. Hennes slutsats till detta fenomen är att det finns fler valmöjligheter för kvinnor i Sverige jämfört med Iran, vilket ökar kvinnans sociala status och självkänsla, och detta leder till en starkare motivation inför integrationsprocessen.

Gustafsons (2004) syfte med sin undersökning var att öka kunskapen kring de komplexa livs- och integrationsvillkoren som flyktingkap medför, och hur man hantera dem. Hon har undersökt samspelet mellan migration, integrationsvillkor, integrationsmönster och ett individuellt agerande, utifrån bosniska flyktingars egna berättelser. Hennes slutsats var att man bör individanpassa istället för att generalisera arbetet kring integration. Hon menar även på att man bör fokusera på att skapa jämlikhet mellan könen i det svenska samhället, samtidigt som majoritetssamhället bör visa mer öppenhet, välvilja och solidaritet gentemot nyanlända personer.

Social integration har successivt blivit ett etablerat forskningsfält både på en nationell och internationell nivå. REMESO (Institute for research on migration, ethnicity and society) är ett tvärvetenskapligt institut, som bedriver forskning kring transnationell migration, etnisk mångfald och medborgarskap. REMESO (2008) har gjort en förstudie som bör ses som ett underlag till vidareutveckling av beredskap och uppföljning av projekt inom ramen av de regionala strukturfonderna, ur ett integrations – och mångfaldsperspektiv. Genom studien belyses nya möjligheter till förbättring, men även brister inom projekten. Resultaten av denna förstudie visade på att integrationsperspektivet kom i skymundan i projektplanen, även personalen hade en bristfällig kunskap kring integrationsfrågor.

Koopmans (2010) har undersökt hur olika integrationspolicys och välfärdsstater påverkar den socioekonomiska integrationen av personer med utländsk bakgrund utifrån åtta länder. Han menar på att integrationen blir mindre lyckad om man kombinerar en multikulturell policy och en stark välfärdsplan. Med en reserverad integrationspolicy eller med en relativ välfärdsplan blir utfallet ett bättre integrationsresultat. Hans slutsats var att länder med generösa välfärdssystem har det största socioekonomiska glappet mellan personer med utländsk bakgrund och majoritetsbefolkningen, och lägst med länder med liberala välfärdssystem.

Grip (2010) fokuserar sin forskning kring integration och dess komplexitet förenat med föreställningar och attityder kring olika kommuners integrationspolitik. Hennes slutsats blev att man inte bör inrikta integrationspolitiken specifikt på personer med utländsk bakgrund på

grund av risken att utgå från antaganden. Man bör istället inrikta integrationspolitiken på jämlikhet och likabehandling i kommunen utifrån verkliga behov.

Det finns mycket forskning kring frivilliga organisationer. Jegermalm, Svedberg & Von Essen (2010) belyser i sin forskning det ideella arbetet hos svenska medborgare. Syftet med deras studie var att undersöka generella attityder gentemot ideellt arbete, men även hur de som arbetar ideellt ser på sitt egna engagemang. Deras slutsats kring ideellt arbete var att det är väldigt svårdefinierat då det har flera benämningar. Men samtidigt är det ett etablerat fenomen i det svenska samhället, som förefaller vara relativt stadigvarande över tid.

Socialstyrelsen (2008) har gjort en studie med fokus på att beskriva vilka insatser frivilliga organisationer erbjuder barn/ungdomar respektive äldre personer med utländsk bakgrund kring integration i det svenska samhället. Deras slutsats var att barn- och ungdomsverksamheterna skiljer sig från verksamheterna för de äldre. Verksamheterna inriktade på barn- och ungdom fokuserar på skola och familj, påverkan – och anpassningsarbete. Medan verksamheterna inriktade på de äldre har fokus på att skapa sociala sammanhang och ge information om deras rättigheter i det svenska samhället, samtidigt som det i regel inte sker någon form av anpassningsarbete.

Scuzzarello (2008) belyser tre olika projekt inom skolväsendet i Malmö för barn med invandrarbakgrund med fokus på deras integrationsprocess. Hennes slutsats blev att integrationsprojekten tillåter trots allt inte personerna med utländsk bakgrund att känna delaktighet. Detta på grund av att projekten bygger på en begränsad förståelse kring omsorg som inte kan hindra konservativa attityder gentemot personer med utländsk bakgrund. I undersökningen tar även medias påverkan kring stereotypbildningar kring hur en kvinna med utländsk bakgrund ska bete sig upp, vilket i sin tur går från stereotyper till synsätt. I sådana skeden blir kvinnan i regel antingen osynlig eller klassad som ett offer.

Gustavsson (2006) har bedrivit ett tvåårigt projekt som fokuserar på kvinnor med flyktingbakgrund. Ämnesområden som belyses i rapporten är bland annat bakgrund, livet i Sverige och drömmar och visioner inför framtiden. Gustavsson (2006) belyser även forskningen kring just integrationsprocessen specifikt inriktat gentemot kvinnor. Hennes slutsats är att dagens samhällsdebatt kring kvinnor med utländsk bakgrund leder till stigmatisering, och idag förknippas etnicitet och personer med utländsk bakgrund med utanförskap och marginalisering.

Gustavsson (2006) teoretiska utgångspunkter i sin rapport var Diaz (1997) integrationsteori. Diaz (1997) ser integration som ett socialt fenomen, där likabehandling och delaktighet i majoritetssamhället är två avgörande faktorer. Genom Gustavsson (2006) fann vi Diaz (1997) integrationsteori, som inspirerade oss till att applicera hans synsätt och förklaringsmodeller på vår undersökning.

2. Metod

2.1 Kvalitativ metod och val av intervjuteknik

I vår undersökning har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod, då vi redan från början insåg att vi skulle kunna få svar på våra ställda frågeställningar genom denna metod. När vi bestämt oss för metoden funderade vi på hur vi skulle närma oss det specifika området. Vi visste att vi ville genomföra intervjuer, och efter att ha läst diverse metodböcker samt använt oss av den kunskap vi fått genom föreläsningar i skolan, bestämde vi oss för den semistrukturerade intervjutekniken. Just den intervjutekniken kännetecknas av att den varken är öppen eller sluten, det finns utrymme för intervjupersonen själv att reflektera över situationen, och man intervjuar personer utifrån bestämda teman som finns kring ämnet, (Kvale, Brinkmann, 2009). Det vi ville uppnå med den semistrukturerade intervjutekniken var att intervjupersonerna skulle ha utrymme för att utveckla sig ytterligare i de frågor vi ställde, vilket i sin tur leder till att intervjuerna blir rikare och fångar upp det unika för varje person. Vi anser i efterhand att en kvalitativ metod med en semistrukturerad intervjuteknik har varit det bästa alternativet, då det skulle ha varit svårt att få berörda berättelser och upplevelser på något annat sätt. Det är genom den kvalitativa metoden som man kan få klarhet i vissa begrepp och en förståelse för hur människor uppfattar sin situation. När man genomför intervjuer med personer angående ett specifikt fenomen får man en hög grad av individualitet (Jacobsen, 2002), vilket vi i vår undersökning var väldigt intresserade av. Vi ville få deras syn på situationen, vilket vi anser ger en större kunskap och förståelse än om vi läser litteratur eller intervjuar någon utomstående. Samtliga intervjupersoner har fullständig anonymitet, vilket gör att deras riktiga namn inte kommer användas.

Vi använde en intervjuguide där vi sammanställtt ett antal frågor som vi ville belysa, samt att nya frågor dykt upp under intervjuens gång som har känts relevanta att ställa. Enligt Kvale och Brinkmann (2009), är det av god intervjuteknik att veta i vilket tillfälle vissa frågor kan ställas och när man ska ställa följdfrågor, man ska kunna känna av när man ska följa upp ett ämne,

eller när man ska gå vidare. Vi anser att intervjuguiden var ett bra alternativ att använda, då det i vissa fall kunde vara svårt att hålla en struktur i intervjun. Vi har därför inte strikt hållit oss till intervjuguiden, dock har den varit en god mall för att kunna strukturera samtalet samt att se tillbaka på när vi har avrundat intervjun. Innan vi har börjat våra intervjuer har vi informerat intervjupersonerna om syftet med intervjuerna och hur de kommer att gå till, samt att vi har varit noga med att informera om att de när som helst kan avbryta intervjun. De har även haft möjlighet att säga nej till att bli inspelade. Efter avslutad intervju har de blivit erbjudna att få tillgång till den utskrivna versionen av intervjun, för att på så sätt kunna godkänna att vi använder oss av det sagda samt för att kunna göra tillägg eller ändringar.

Kvale & Brinkmann (2009), har urskiljt tolv aspekter som finns inom den kvalitativa forskningsintervjun, och bland dem finns livsvärld och det kvalitativa. Livsvärld innebär att man som intervjuare pratar med intervjupersonen om dennes livsvärld och hans eller hennes upplevelser om den. Den kvalitativa aspekten innebär att man söker att få reda på en viss kunskap som kommer direkt från individen. Vi har utfört våra intervjuer genom att prata om intervjupersonens livsvärld, som just i detta fall innebar social integration och deras tankar om det, samt att vi vill ta del av den kunskap och de upplevelser som intervjupersonen har.

För att kunna återge exakta tankar och upplevelse som intervjupersonerna berättat för oss har tanken varit att vi skulle spela in alla intervjuer på en bandspelare, dock ville inte de två projektdeltagarna bli inspelade. Detta respekterade vi och förde endast anteckningar under intervjutillfället. Inspelningarna av de övriga intervjuerna har underlättat bearbetningen av det insamlade materialet. Vi har skrivit ut intervjuerna i fullständig version, för att sedan plocka ut relevanta stycken som vi sedan kan använda oss av för att svara på våra frågeställningar. Tillsammans med dessa utplockade intervjustycken har vi använt relevant litteratur för att vetenskapligt kunna tolka det som vi fått reda på genom intervjuerna. Detta tillsammans med våra egna tolkningar har utgjort vår analys.

Sammanfattningsvis har metodvalet varit lyckat och fungerat så som vi tänkt oss. Vi anser själva att vi fått fram ett tillfredställande resultat och vi är nöjda över hur vi har gått tillväga.

2.2 Urval

I den inledande fasen av uppsatsskrivandet mailade vi uppskattningsvis ett tjugotal frivilliga organisationer/föreningar/förbund/projekt, gällande socialt integrationsarbete. Till vår

förvåning var det endast de två stora, etablerade frivilliga organisationerna, Röda korset och Rädda barnen, som besvarade vår kontakt. Röda korset och Rädda barnen förmedlade i sin tur oss vidare till deras projekt som bedriver socialt integrationsarbete. Röda korset bidrog med kontakten till Internationella huset samt Cykelskolan, och Rädda barnen förmedlade oss vidare till Barn nära dig. Genom kontakten med Internationella huset fick vi möjligheten att intervjua två aktiva deltagare i projektet. Anledningen till att vi valt att inrikta oss på frivilliga organisationer är på grund av att vi är intresserad av det frivilliga mötet. Inom statliga verksamheter kan det förekomma ett visst tvång från verksamheternas håll, vilket medför en ojämlikhet och en maktaspekt mellan brukare och professionella. Frivilliga organisationer bygger på frivillighet vilket innebär att det blir ett helt annat möte jämfört med de statliga verksamheterna. Orsaken till valet av de projekten vi valt att belysa, är att Röda korset och Rädda barnen (projektens grundare) var de enda frivilliga organisationerna som visade intresse för vår undersökning.

Vi kan nu i efterhand se fördelarna med att ha så pass skilda projekt, då det har utvidgat vårt perspektiv. Projektet Barn nära dig fokuserar på föräldrar och deras samhällsengagemang, Cykelskolan vänder sig enbart till kvinnor och Internationella huset är inriktat på att skapa sysselsättningar/rutiner för personer med utländsk bakgrund. På så sätt får vi flera infallsvinklar ur ett organisatoriskt perspektiv.

2.2.1 Personbeskrivningar av projektdeltagare

Muhammed bor på en ort strax utanför Lund, och är i 45-60 års ålder. Han kom till Sverige 1998 från Afghanistan, och 2002 kom hans fru och åtta barn till Sverige. Han har ytterligare två barn, men de inte bosatta i Sverige. Muhammed har ett etablerat kontaktnät, dels har han lärt känna svenskar genom åren och dels är han aktiv inom föreningslivet. En stor fördel i hans integration i Sverige har varit hans språkkunskaper, han kan nämligen tala flytande engelska. När han kom till Sverige började han med att på Komvux för att lära sig grunderna i det svenska språket. Därefter påbörjade han en yrkesutbildning, dock fanns det ingen arbetsmarknad för den branschen, vilket gjorde att Muhammed valde att inte slutföra utbildningen. Kort därefter fick han ett arbete i en matbutik. I Afghanistan var han utbildad designer och skräddare, och ägde ett större företag som exporterade varor och tjänster.

Zarah bor på en ort strax utanför Lund, och är i 40-55års ålder. Hon kom till Sverige för 11 år sedan från Irak, och hon bor tillsammans med sin man som hon har fem vuxna barn med, endast ett barn bor kvar hemma. Hon har gått på Komvux i fyra års tid för att lära sig det

svenska språket. Det var socialtjänsten som gav henne tipset om att Internationella huset fanns. Hon ser sig själv som en social person. Hon poängterar balansen i bemötandet mellan svenskar och personer med utländsk bakgrund. Mötet är en ömsesidig process, båda parterna måste vara delaktiga och öppna för en dialog. Hon upplever att svenskar inte är öppna och framåt i bemötandet, i regel är svenskar reserverade och pratar gärna inte med främlingar.

Under intervjutillfället tillsammans med Zarah och Muhammed fanns det stora språkbarriärer. Problematiken bestod av att de inte förstod våra intervjufrågor, vilket vi till en början försökte lösa genom att omformulera våra frågor, dock utan resultat. En volontär från Internationella huset närvarade vid intervjutillfället, och även hon försökte hjälpa oss att klargöra frågorna för Zarah och Muhammed, dock utan framsteg. Av anledningen av språksvårigheterna oss emellan, har vi gjort valet av använda Hassans (2000) studie som ett komplement till Muhammed och Zarah, för att på så sätt få fler infallsvinklar utifrån ett brukarperspektiv gällande social integration. De citat som har en sidhänvisning, är citat tagna ut Hassans (2000) studie.

2.2.2 Projektbeskrivningar

2.2.2.1 Cykelskola

Vi bestämde träff med Maria, som har varit aktiv i Röda korsets projekt ”Cykelskola för kvinnor”. Det är ett projekt som har fokuserat på att, helt enkelt, lära kvinnor med utländsk bakgrund att cykla. Det är många kvinnor med utländsk bakgrund som inte kan cykla, många gånger beroende på att de inte haft möjlighet eller tillåtelse att göra det i sitt hemland. Inom hemtjänsten i Malmö stad är det ett krav att kunna cykla, och på så sätt kan detta projekt öka chanserna till att komma ut på arbetsmarknaden. Ett annat mål med projektet är att den fysiska hälsan och rörelseförmågan ska förbättras, då det är ett annat problem som kan finnas bland kvinnor med utländsk bakgrund. Den sociala isoleringen kan vara ett problem, på grund av att de inte kommer i kontakt med det svenska samhället. Tanken med projektet är att den sociala isoleringen ska brytas genom att individen, genom kunskapen att kunna cykla, blir mer mobil. Denna tes understöds av bland annat Akhavan (2006), där resultatet av hennes undersökning visar att kvinnor med utländsk bakgrund lider av sämre hälsa än svenska kvinnor. Projektet är beroende av det frivilliga engagemanget, och de har väldigt fria tyglar att skapa projektet utefter deras egna tankar och idéer. Efter första omgången, år 2009, blev cykelskolan en studiecirkel, efter att studiefrämjandet tog kontakt med verksamheten. Det

innebär att de får utrymme att annonsera i studiefrämjandets terminskatalog, samt att de får ett mindre bidrag till finansieringen av aktiviteten.

2.2.2.2 Internationella huset

Röda korset har ett visst antal mötesplatser runt om i Sverige, och Internationella huset är en av dem. Vi har varit kontakt med Ann-Kristin som arbetar på Internationella huset som grundades år 1989. Internationella huset har 300 medlemmar, enligt 2009's årsrapport. Verksamheten arbetar med socialt arbete på frivillig basis. Målgruppen är personer med utländsk bakgrund, och verksamheten vänder sig till de som vill ha sysselsättning och struktur i vardagen. Internationella huset har öppet sex dagar i veckan, och erbjuder diverse aktiviteter och har ett flertal kommunala samarbeten. De erbjuder bland annat svenskundervisning, där frivilliga svensklärare undervisar i det svenska språket. Internationella huset har dessutom ett samarbete med Lunds kommun, där de får tillgång till Högevallsbadet i Lund. Där ges det möjlighet att lära sig grunderna i simning. De erbjuder även bland annat veckomiddagar och syföreningar. Dessutom har de en loppisverksamhet som pågår året runt.

2.2.2.3 Barn nära dig

Vi har varit i kontakt med Jonas som arbetar med Barn nära dig, som är ett projekt inom Rädda barnen. Barn nära dig är ett tvåårigt projekt som arbetar tillsammans med människor som är bosatta i socio- ekonomiskt utsatta områden runt om i Skåne, för nuvarande är Malmö, Burlöv och Landskrona i fokus. Inom projektet finns det tre olika områden som vänder sig till barn, ungdomar och föräldrar; läxhjälp på barnets modersmål, ungdomscafé/ samtalsgrupper samt föräldrarcafé. Syftet med projektet är att förbättra barns villkor men även att skapa ett lokalt medborgarengagemang i de olika bostadsområdena kring rättighetsarbete. Projektet ska pågå fram tills augusti 2011, därefter är tanken att de boende i området själva ska driva projektet vidare i egen regi. Genom denna metod skapas ett ägandeskap för projektet hos de boende, då det är avgörande när de ska driva projektet utan Rädda Barnens medverkan. Allmänna arvsfonden, Framtidsstiftelsen Skåne/Sparbanken Finn i Lund samt Rädda Barnens företagssamarbeten står för finansieringen av projektet. Vi har valt att fokusera på en verksamhet inom projektet, föräldrarcaféet, på grund av att den belyser den målgrupp vi har valt i vår frågeställning.

2.3 Brister och begränsningar

De brister och begränsningar som vi stött på under arbetets gång har varit överkomliga. I vårt urval hade vi hoppats på fler intervjupersoner, både fler organisationer/föreningar/förbund/projekt men även fler personer med utländsk bakgrund. Vi trodde att det skulle finnas ett större intresse bland organisationerna att visa vilka dem var och vad de arbetade för. Detta har antagligen präglat vår undersökning och dess resultat, dock anser vi själva att vi har haft tillräckligt med underlag för att kunna analysera materialet för att på så sätt komma fram till ett resultat.

Längre fram i analysavsnittet har vi använt oss av den Invandrapolitiska kommitténs betänkande (1996). Vi är medvetna om att kommittén inte längre är aktiv och att man bör se viss fakta med beaktande, med tanke på dess utgivningsår. Dock har vi varit försiktiga och väl avvägande i besluten om vilken fakta som fortfarande anses vara relevant, och som vi sedan har använt i vår analys.

2.4 Arbetsfördelning

Då vi har varit två författare har vi haft en jämn arbetsfördelning. Vi har varje vecka haft en veckoplanering där vi har delat upp skrivandet, och vi har även planerat vad vi ska ha genomfört efter avslutad vecka. Trots att vi har haft olika arbetsområden har vi till största del suttit tillsammans för att på så sätt kunna föra diskussioner kring eventuella oklarheter, och samtidigt kunna stödja varandra i skrivandet. Dock har vi i slutskedet, när analysen varit i fokus, suttit tillsammans och arbetat fram slutsatser och resultat.

2.5 Etiska överväganden

Genom det material som vi har fått genom intervjuerna får vi fram en sida av hur den sociala integrationen uttrycker sig och hur den påverkar den enskilda individen. Vi är medvetna om att vi inte får någon absolut sanning kring ämnet. Vi får fem personers syn på ämnet vilket bidrar till att vår kunskap blir större, dock måste man ha i åtanke att det är just fem personers syn på saken, vilket gör att det återstår en stor grupp personer som kan ha andra åsikter. Fördelen med det tillvägagångssätt vi använt oss av i undersökningen är att vi har intervjuat både de som arbetar med integrationsarbete i de olika projekten, samt de personer med

utländsk bakgrund som är aktiva deltagare. Det gör att vi får två perspektiv av det berörda ämnet, ett brukarperspektiv samt ett organisatoriskt perspektiv.

I och med den valda metoden och tillvägagångssätt har vi gjort vissa etiska överväganden. Innan intervjun har vi informerat projektdeltagarna samt representanterna för projekten om de olika stegen i undersökningen och vad det är vi undersöker så att de är helt införstådda med vad de medverkar i. De ska närsomhelst kunna avbryta den pågående intervjun om de känner sig obekväma eller om de upplever att frågorna är kränkande eller opassande. Projektdeltagarna samt representanterna för projekten har försäkrats största möjliga anonymitet, för att säkerställa att de inte kan identifieras i vår undersökning. Då projekten och de olika frivilliga organisationerna är väsentliga i vår undersökning har vi valt att frånga anonymiteten i detta specifika fall. Efter avslutad intervju gavs det utrymme till utveckling och eventuella tillägg av svar. Då vi har använt bandspelare och anteckningar som intervjuhjälpmedel har projektdeltagarna samt representanter för projekten som vi intervjuat fått tillgång till det utskrivna intervjumaterialet för ett slutgiltigt godkännande.

Ur ett kvinnoperspektiv kan vi relatera till hur det är att leva som en kvinna i det svenska samhället, och den ojämlikhet man kan stöta på. Dock kan vi inte förstå hur det är att komma som kvinna till ett främmande land, på så sätt har vi både ett inside- och outsideperspektiv kring ämnet. Grip (2010), skriver i sin avhandling att det finns både fördelar och nackdelar med att vara en insider/outsider. Att vara insider kan innebära att man får ett förtroende hos den aktuella personen som gör att man får mer information om ämnet än vad man hade fått om man varit outsider. Samtidigt kan en outsider få utförligare berättelser på grund av att man inte är lika insatt i ämnet som en insider.

3. Historisk bakgrund

Brochmann & Seland (2010) menar på att immigrationen i Skandinavien var begränsad innan andra världskriget. Allwood, Edebäck & Myhre (2006) har redogjort för hur den svenska immigrationen har sett ut ur ett historiskt perspektiv. Efter andra världskriget kom flyktingar till Sverige från Finland, Danmark, Norge, Polen och de baltiska länderna med anledning av att ekonomiutvecklingen styrdes av en starkt bristfällig politik. Kring 1950-talet var det ett flertal arbetskraftsrekryteringar, speciellt i södra Europa för att finna arbetare åt den svenska exportindustrin. Revolutionen i Ungern 1956 medförde även att tusentals ungerska flyktingar flydde till Sverige. Under 1960-talet ökade immigrationen markant från Jugoslavien, Turkiet,

Grekland och de nordiska länderna. Arbetskraftsinvandringen, Greklands militärkupp, Vietnamkriget, förföljelsen av de polska judarna och konflikterna i Prag resulterade i att majoriteten var politiska flyktingar som immigrerade till Sverige.

Under början av 1970-talet förändrades immigrationen. Arbetskraftsinvandringen minskade samt de negativa attityderna ökade från dels den svenska unionen och dels arbetarorganisationer, samtidigt som flyktinginvandringen ökade. 90 % av personer med utländsk bakgrund kom år 1975 från europeiska länder. På 1980-talet förändrades detta, och då var 50 % av personer med utländsk bakgrund från utomeuropeiska länder. Under 1990-2000-talet har merparten av Sveriges immigration bestått av politiska flyktingar och familjeanknytningar. På grund av kriget i forna Jugoslavien 1994 flydde många jugoslaver till Sverige.

Brochmann & Seland (2010) belyser svensk lag kring medborgarskap. För att söka svenskt medborgarskap ska man ha varit boende i Sverige i minst fem år. Förberedelsekommittéer i Sverige argumenterar för att medborgarskap och naturalisering av immigranter är en betydande del i integrationen i ett nytt samhälle.

Danmark skiljer sig avsevärt från Sveriges kriterier för medborgarskap. Efter nio års boende och formella test inom landets språk, historia, kultur och politiska system kan en immigrant söka medborgarskap i Danmark. Medan i Sverige krävs det att man har bott i landet i fem års tid och det finns inga formella beslut gällande språkkunskaper. I Sverige kan en person med utländsk bakgrund få permanent uppehållstillstånd och svenskt medborgarskap utan att veta någonting om den svenska historien eller samhället, utan att ta en ed, utan att förstå eller tala svenska, och utan möjligheter att stärka sin identitet (Brochmann & Seland, 2010).

Tabellen här nedan visar på hur statistiken ser ut över antal personer med utländsk bakgrund i Sverige, i åldrarna 25-65.

Land/Kommun, år 2009	Totalt antal personer med utländsk bakgrund	Antal kvinnor med utländsk bakgrund
Sverige	1 733 913 (18 %)	881 939 (50,9 %)
Malmö	115 830 (6,7 %)	57 433 (49,6%)
Lund	22 837 (1,3%)	11 611 (50,8%)

SCB, 2010.

Med ovanstående statistik ser man tydligt en kartläggning över antalet personer med utländsk bakgrund både i hela landet, och specifikt i Malmö och Lund.

4. Vem är ”invandrare”?

Goldberg (2010) problematiserar begreppet invandrare och menar på att vem kan vi kalla invandrare? Vem är invandrare i dagens samhälle? Goldberg (2010) problematiserar även begreppet invandrare som grupp. Alla inom en grupp är unika individer och den enda primära faktorn gruppmedlemmarna har gemensamt är faktorn att de är födda utomlands och på grund av detta blir de klassade som en grupp. Även andra generationens invandrare kallas invandrare, trots att de är födda i Sverige samt att de antagligen har en större tillhörighet till Sverige än något annat land. Enligt Invandrapolitiska kommittén är man invandrare om man bott i Sverige i mindre än fem år. Vad är det då som gör att man slutar vara invandrare? Handlar det enbart om antal år man bott i Sverige? Enligt Immi (2007), Immigrant-institutet, som har kommenterat Invandrapolitiska kommitténs betänkande, slutar man aldrig att vara invandrare, det spelar ingen roll ifall man har bott i Sverige i femtio eller tio år, man kommer alltid att vara en invandrare. Invandrapolitiska kommittén hade en tanke att byta ut ordet invandrare, då det anses ha en negativ klang, men Immi menar på att det inte är ordet i sig som är negativt, det är *hur* man använder ordet. De menar då att processen att byta ut begreppet invandrare kommer att anses onödigt, det har en obetydlig verkan på attityden kring invandrare i samhället. Immi kommenterar Invandrapolitiska kommitténs betänkande vidare med att man inte ska bortse från begreppet invandrare. Man ska inte förneka att begreppet invandrare finns, då definitionen är ”en person som är född utomlands och flyttat till Sverige”, vilket inte är något negativt i sig (Immi, 2007).

En annan åsikt som talar mot det som Immi diskuterar kring är Hassan (2000) som anser att man kategoriserar människor genom att använda begreppet invandrare, eftersom man associerar individerna med ett visst beteendemönster, vilket kan leda till att invandrarna själva har svårigheter att skapa kontakt och sociala nätverk med andra kulturer. Begreppet invandrare blir stigmatiserat och Hassan (2000) anser att man försvårar hela integrationsprocessen genom att använda begreppet.

Diaz (1996) har skrivit ett kapitel om utländska personers integration i ytterligare ett betänkande från Invandrapolitiska kommittén, och där fastställer han att det inte finns några konsensuella definitioner av begreppet integration. Han menar att variationen av

begreppsförklaringar kan bero på olika samhällsfaktorer såsom samhällssystem, politiska kulturer och vilka typer av förväntningar och föreställningar som finns angående själva invandringen i landet. Attityder och föreställningar kring personer med utländsk bakgrund kan skilja sig stort beroende på vart i landet man befinner sig.

”Jag är kritisk mot generalisering om invandrare. Själva ordet invandrare har blivit ett begrepp för en social grupp som ofta beskrivs i negativa termer. Jag har svårt att identifiera mig med gruppen som helhet och vill bli betraktad som en individ.”

Sonya, s.126.

4.1 Den vanligaste fördomen

”Vi måste våga lyfta fram även obehagliga frågor, för att om de bara diskuteras i slutna rum späder det på de främlingsfientliga känslorna. Det finns ingen folkgrupp som utnyttjar systemet, men det finns individer som gör det.”

Angelika, s.33.

”Det jag tror man hör mest i omgivningen är att dem kostar oss bara pengar, och ger ingenting igen. Jag anser att man bör ge lite kalla fakta, för jag är inte så säker på att invandringen kostar oss någonting. Allt vi betalar här är det skatt på, momsens ligger på 25 %, så när en utländsk person går och betalar för en irakisk anka, så bidrar de till skattemedel, omedelbart.”

Ann- Kristin.

Med anledning av att Maria arbetar specifikt med kvinnor med utländsk bakgrund frågade vi henne vilket hon tror är den största fördomen kring dessa kvinnor:

”Jag tror att det är att man tror att, man har någon slags bild av att ”dem”, är så otroligt olika en själv. Att vi har det tankesättet inpräglad inom oss, vi och dem på något vis. Vi skapar oss så mycket idéer och fördomar är väl något som är, fördomar har ju alla, fördomar tror inte jag i sig är av ondo, utan det är väl när man demoniserar, när fördomar blir ett hinder för att upptäcka nya saker och det är väl då det blir ett hinder.”

”Jag tror den största fördomen gentemot personer med utländsk bakgrund är oförståelsen inför oförmågan att förändra sin situation, och på så sätt komma ur sin situation. Jag tror inte

svenskar förstår hur svårt det är för en person med utländsk bakgrund att förändra och utveckla sin ställning i samhället. En person med utländsk bakgrund interagerar inte på likartade villkor såsom svenskar gör i samhället, när de är i behov av hjälp och stöd.”

Jonas.

Katterwes (2006) undersökning visar att majoriteten av personerna med utländsk bakgrund som har deltagit i studien uttrycker att de känner av svenskars fördomar mot dem, dock är det samtidigt väldigt svårt att bevisa att fördomar verkligen existerar. Katterwes (2006) lösning för att minska skapandet av fördomar är att man bör uppmuntra svenskarna till ett mer öppnare bemötande gällande personer med utländsk bakgrund men även gentemot sig själva. Det finns även en reserverad inställning svenskar emellan. Dock är Katterwe (2006) medveten om problematiken kring att bryta ett beteende som man har vuxit upp med, såsom stereotypiska föreställningar och fördomar. Personerna med utländsk bakgrund i Katterwes (2006) undersökning menar att integrationsprocessen brister gällande den sociala kontakten med svenskar. Hans slutsats är att merparten av det svenska sociala livet utspelar sig inom föreningslivets ramar, och han menar att genom ett aktivt föreningsliv ökar kontakten mellan svenskar och personer med utländsk bakgrund.

5. Teori

5.1 Jose Alberto Diaz's Integrationsteori

I detta avsnitt ska vi redogöra för de teoretiska utgångspunkterna som vi valt att använda oss av i vår undersökning. Den teori som intresserade oss och som vi tyckte var passande till vår undersökning var Jose Alberto Diaz (1997) integrationsteori. Diaz (1997) tar upp olika typer av faktorer som är avgörande för om en integration av en person med utländsk bakgrund blir lyckad eller inte. De viktigaste komponenterna för en lyckad integrering är jämlikhet och deltagande i det samhälle som den personen befinner sig i (Gustavsson, 2006). Diaz (1997) menar att integrationsprocessen kan delas upp i olika delar, och han har valt att kalla den första tiden i det nya landet *primär* integrationen. Det är här man bygger upp en grund för den långvariga och bestående integrationen, kallad *sekundär* integration. Exempel på faktorer som utgör en grund som man sedan kan bygga vidare på är språkkunskap, kompletterande utbildning och andra delar som kan ses som viktiga för ett fungerande samhällsdeltagande.

För att konkret förstå vad Diaz (1997) integrationsteorin bygger på finns det tre viktiga teoretiska utgångspunkter.

- Integration handlar om samhällssammanhang, individuella resurser och handlingsutrymme.
- Integrationsprocessen är så pass komplex att den består av flera olika dimensioner.
- Förståelsen inför att den första tiden i det nya landet måste ses som en annan typ av integration (primär integration). Och denna integration sker under annorlunda villkor jämfört med den långvariga och bestående integrationen som sker i ett senare skede, (Gustavsson, 2006).

Begreppet integration har ett flertal definitioner, och många gånger beror det på i vilket sammanhang man använder begreppet. Diaz (1997) definition av begreppet lyder följande:

”Ett tillstånd då invandrande individer uppnår en partiell eller fullständig jämlikhet med infödda individer i termer av deltagande i olika typer av sociala relationer som arbetsliv, boendeförhållanden och politik. Integration definieras som ett i huvudsak socialt fenomen som relateras till kvaliteten på invandrarnas deltagande i olika typer av sociala relationer i mottagarsamhället. Integration kan också ses som en process genom vilken invandraren blir en fungerande del i viktiga samhällsfärer, i vilka en fördelning av eftersträlvande resurser (arbete, inkomster, sociala kontakter, rättigheter, information) äger rum.”

Diaz, 1997, s.31-32.

För att kunna göra en givande analys av integration, krävs att man har förståelse för komplexiteten i den sociala verkligheten, som är en stor del i integrationsprocessen (Diaz, 1997). Komplexiteten ligger i att det inte finns någon enhetlig social verklighet, det finns oerhört många faktorer som spelar in och som avgör hur den sociala verkligheten ser ut. För att ytterligare påvisa hur komplex och flerdimensionerat integrationsprocessen är har Diaz (1997) urskiljt sju olika dimensioner i integrationsprocessen; den ekonomiska, sociala, politiska, kommunikativa, familje-, boende och personliga integrationen. Vi har valt att inrikta oss på den sociala integrationen och den kommer vi att analysera närmare kring i vår analys. På grund av detta väljer vi att inte koncentrera oss nämnvärt på de övriga sju dimensionerna.

I det svenska samhällssystemet finns det, enligt Diaz (1997), tre stycken källor som bör samarbeta för en lyckad integrationsprocess. Om man bortser från individuella resurser och motivation kan man urskilja följande källor: *den politiska och administrativa makten* som beslutar i olika regelsystem och fördelar olika resurser i samhället, *marknaden i vid mening* som handskas med de olika arbets- och näringslivsstrukturerna och *det civila samhället* som förutsätter att samhället, såsom organisationer, föreningar och människor skapar möjligheter för en samhörighet och delaktighet i samhället. Samtliga källor har ett stort ansvar för en lyckad integrering, dock anser Diaz (1997) att marknaden har ett större ansvar då deras grundprincip bygger på arbetsmarknaden.

Diaz (1997) hävdar att den verkliga friheten för en person med utländsk bakgrund först uppfyller sig när individen kan språket och kan ta del av de olika delarna i samhället, såsom bostad, yrke eller utbildning. Innan dess så har en individen begränsad valfrihet på grund av de kompetenskrav som finns i samhället och individens resursbrist. Verklig valfrihet skapas inte enbart av lagstiftningar eller politiska insatser, lika viktigt är samspelet mellan den individuella motivationen och samhällets ansträngningar för att öppna dörrar och ge möjligheter till varje enskild individ på lika villkor.

Vi anser att Diaz (1997) integrationsteori kan vara till stor hjälp när vi tolkar och analyserar det material som vi samlat in, då teorin behandlar många av de områden som vi kommer att belysa. Diaz (1997) diskuterar många av de aspekter som vi anser är viktiga och han skapar en förståelse för vad en integrationsprocess innebär och betyder för en person med utländsk bakgrund. Vi kan applicera många av de begrepp och tankar Diaz (1997) belyser i sin teori i vår analys.

6. Begreppsförklaring

6.1 Personer med utländsk bakgrund

De personer vi har valt att i vår undersökning kalla personer med utländsk bakgrund är över 25 år, och har erfarenhet av att ha invandrat till Sverige (så kallade första generationens invandrare). Detta på grund av att vi vill få en möjlighet att prata med de personer som har någon form av erfarenhet av en integrationsprocess annat än inom skola. Vi valt att prata med de personer som har permanent uppehållstillstånd, då de har mer erfarenhet av en

integrationsprocess i Sverige än vad nyanlända personer utan permanent uppehållstillstånd har.

6.2 Integration

Vi har använt oss av Diaz (1997) definition av begreppet. Han menar att integration är när den utländska personen uppnår en typ av jämlikhet gentemot infödda svenskar i samhället. Denna jämlikhet kan ses inom arbetslivet, boendeförhållanden men även inom de sociala relationerna. Integrationsbegreppet har tydliggjorts tidigare teoriavsnittet.

6.3 Social integration

Integration är ett brett begrepp och kan ha många olika betydelser. Diaz (1997) pekar på sju olika dimensioner inom integration, där social integration är en utav dem. Vi har fokuserat vår undersökning kring den sociala integrationen, vikten av att känna samhörighet, gemenskap och delaktighet i det svenska samhället. Den sociala integrationen inriktar sig på personen med utländsk bakgrund och dess tillgång till ett socialt nätverk i samhället, utvecklandet av vänskaps- eller förtroenderelationer.

6.4 Frivillig organisation

Med frivilliga organisationer menar vi organisationer som arbetar på frivillig bas utan att ha något vinstdrivande syfte. Det ska vara frivilligt att komma till organisationen samt att merparten av det som sker inom organisationen ska vara frivilligt. Röda Korset och Rädda Barnen är två typexempel på frivilliga organisationer.

7. Analys

7.1 Tankar kring social integration

7.1.1 Projektrepresentanter

Ann-Kristin från Internationella huset menar på att social integration i samhället följande:

”När man letar efter likheter snarare för olikheter hos människor vi möter.”

En annan tanke kring social integration har Maria från Cykelskolan:

”Samspelet med andra människor är av vikt, att man känner att man är behövd och fyller en funktion i samhället.”

Jonas från Barn nära dig pekar på en annan faktor som är viktig för känslan av samhörighet och delaktighet i samhället:

”Individen kan se alla vägar i livet och veta de olika funktionerna som finns i samhället, och att man på så sätt kan lösa diverse problem som kan uppstå. Man har på så sätt kontroll över sitt liv och är inget objekt.”

Vi anser att en anledning till att projektrepresentanterna har så pass skilda tankar kring social integration, kan vara på grund av att de jobbar med olika områden inom processen, vilket innebär att de tillgodoser olika behov inom den sociala integrationsprocessen. Jonas arbetar inom projektet Barn nära dig som har målsättning att skapa ett ägandeskap hos deltagarna. Utefter deras projektbeskrivning, som finns under metodavsnittet, har Barn nära dig fokus på eget ansvar och engagemang. Vår tolkning av hans definition av social integration är en direkt återspeglning av hans arbete i projektet.

Maria och Ann-Kristin delar på ett sätt ett liknande tankesätt gällande social integration, då de båda anser att samspel människor emellan är en central del. Att leta efter likheter hos människor utgör en större chans att skapa sociala och naturliga möten, vilket i sin tur leder till samspel mellan människor. Vi ställer oss frågan om Ann- Kristin och Maria delar liknande synsätt på grund av att de båda tillhör Röda Korset. Trots att de båda arbetar inom skilda projekt inom Röda Korset, kan deras synsätt ha präglats av organisationens ideologi. Även Diaz (1997) lägger vikt vid det sociala deltagandet i det samhälle som individen befinner sig i, och menar att det är en av de viktigaste komponenterna för att en integration ska lyckas. Man

kan även utläsa att Diaz (1997) definierar begreppet integration som ett socialt fenomen där de sociala relationerna i samhället är särskilt viktiga.

7.1.2 Personer med utländsk bakgrund

”Jag har ett stort kontaktnät, jag känner en del svenskar. Jag pratar med de som bor i mitt område.”

Muhammed.

”Det handlar inte bara om att tala samma språk eller att fira samma högtider. Det handlar om att man delar samma värden, att man känner sig delaktig i samhället, och att ingen lämnas utanför på grund av sitt ursprung eller sitt kön.”

Sonya, s.122.

”Jag känner inte många svenskar, jag kan inte språket så bra.”

Zarah.

Samtliga tre uttalanden pekar på vikten av samspel med andra människor. Muhammed och Zarahs uttalanden tolkar vi som att kontakten med andra människor har en betydelse i deras integrationsprocess. Representanterna från projekten samt personerna med utländsk bakgrund pekar samtliga på samspelet mellan människor på ett eller annat sätt. Vi tolkar deras utsagor som att samspelet som äger rum mellan människor är en väldigt central del i den sociala integrationsprocessen. Vår tolkning framhålls av Gustavsson (2006) som menar att social integration är en ömsesidig process, då både personen med utländsk bakgrund och majoritetsbefolkningen måste respektera och visa öppenhet och intresse mot den andra parten, för att en social integration ska bli möjlig.

7.2 Kriterier för en social integration

7.2.1 Projektrepresentanter

”Den viktigaste faktorn för att en integration ska lyckas är språket. Det är genom språket man lär sig koderna och normerna som finns i ett samhälle. Risken finns att man kan bli utstött i ett samhälle om man inte kan tala det

språk som majoritetsbefolkningen gör, då det kan skapas en viss misstänksamhet om man inte förstår vad andra människor säger.”

Ann-Kristin.

Detta resonemang är något som framhålls av Diaz (1997), där han menar att de som behärskar det svenska språket har mycket lättare att skapa sig sociala kontakter över etnicitetsgränserna och på så sätt integreras lättare in i samhället, språkkunskapen är även en prioriterad faktor gällande den primära integrationen. Maria menar istället att:

”Språket inte är lika viktigt som *känslan* av samhörighet, att man känner att man är behövd i samhället och blir sedd. Att vara integrerad är att fylla någon sorts funktion i samhället.”

Maria arbetar med en så konkret aktivitet, vilket gör att vi tolkar att språket inte blir avgörande för aktiviteten, utan snarare ett redskap. Ann-Kristin menar på att språket är utan tvekan den viktigaste faktorn i en social integrationsprocess. Vår tolkning av att Maria och Ann-Kristin har så skilda åsikter angående språket som ett viktigt kriterium, kan vara att de jobbar inom olika projekt där språket har olika betydelser.

7.2.2 Personer med utländsk bakgrund

Utifrån Ann-Kristins resonemang kring språkkunskaper kan detta betyda att Muhammed och Zarah inte är socialt integrerade. Vår tolkning av Ann-Kristins resonemang innebär att hon anser att språket är en väldigt stor faktor som avgör om man är socialt integrerad eller inte. Vi ställer oss kritiska till kriterier gällande social integration, och vi menar istället att processen är allt för komplex för att påstå att man kan kategorisera processen utefter kriterier. Social integration kan man inte mäta utefter en manual som består av förutbestämda kriterier. På så sätt kan man inte påstå att personer är integrerade eller inte.

7.3 Språkets betydelse

7.3.1 Projektrepresentanter

”Jag tror att språket är den största tillgången och barriären i integrationsprocessen. Alla samhällen har de där osynliga koderna, det finns vissa saker som ”man” gör i samhället. Exempelvis har någon deltagare försökt pruta med oss när de ska köpa loppissaker på verksamheten, och det tar lång tid att förklara att ”man” prutar inte i Sverige.[...] Språket är en

förutsättning för en integration. Min erfarenhet har lärt mig det. Man blir väldigt utstött om man inte kan hantera språket. Det finns en form av misstänksamhet om du inte förstår någonting, du blir misstänksam och reserverad. Om du hör ett språk som du inte förstår, är det så lätt att få för sig att de talar om dig, men att du inte förstår vad dem säger.”

Ann-Kristin.

”Jag upplever att språket inte är det viktigaste här, klart det är ett väldigt bra verktyg, men man kan ju visa, det är ju en fysisk aktivitet så det går ju att visa väldigt mycket bara med hjälp av kroppsspråket. Så egentligen tror jag att man skulle kunna klara sig hyfsat utan språklig kommunikation, men det är ju klart att det underlättar. Tolk har vi nog aldrig ens övervägt.”

Maria.

När vi tog upp temat språk och dess betydelse för den sociala integrationsprocessen, tog de båda projektrepresentanterna initiativ till att belysa den icke-verbala kommunikationen. Vi tycker att det är intressant att både Ann-Kristin och Maria pekar på de osynliga kodernas och kroppsspråkets betydelse, och hur viktigt det är i språket. Detta resonemang framhålls av Karlsson (2007) som menar på att den icke-verbala kommunikationen är viktigare och tar större plats än den verbala kommunikationen. Som vi skrivit ovan lägger Diaz (1997) stor vikt vid språkkunskaper inom en integrationsprocess, och han menar att den verkliga friheten för en person med utländsk bakgrund infinner sig först när denne kan språket. Det är då han eller hon kan ta del av samhällets olika delar. Språket är även en förutsättning för att komma vidare i sin integrationsprocess och träda in i den sekundära integrationen.

7.3.2 Personer med utländsk bakgrund

”Jag förstår mycket av språket och skrivreglerna, men uttalet är svårt.”

Zarah.

”Mina kunskaper i det engelska språket har varit till en stor hjälp, då det flesta i Sverige talar engelska. Detta kunde jag ta hjälp av då jag ibland inte fick fram vad jag ville säga via min svenska.”

Muhammed.

”Jag önskar att skolan var mer disciplinerad, mycket ansvar ligger hos föräldrarna. Föräldrarna ska hjälpa barnen med läxorna, vilket jag inte kan.”

Muhammed.

”Att lära sig en god svenska är grundläggande för att känna sig hemma i Sverige och bygga sin framtid här.”

Argentina, s.39.

”Så började mitt svenska språk att utvecklas: med papper, penna och lexikon”.

Jollanda, s.57.

Hassan (2000) menar att en vanlig företeelse i samhället är att en persons språkfärdigheter förenas med deras allmänna kunskaper, vilket kan leda till att personen blir hämmad i sin integrationsprocess. Hon menar även på att det fanns en större acceptans gällande språkavvikelser på 1970- 80-talet jämfört med idag. Kvinnorna som deltog i Hassans (2000) studie anser dessutom att det finns brister gällande svenskundervisningen som erbjuds av statliga myndigheter, och de har istället funnit individuella tillvägagångssätt för att lära sig språket.

Vi har, efter att ha jämfört projektrepresentanternas och deltagarnas utsagor, gjort en intressant tolkning där vi ser att projektrepresentanterna pekar på den icke-verbala kommunikationen medan deltagarna pekar på den verbala kommunikationen och hur viktigt det är att kunna tala det svenska språket. Trots att de pekar på olika delar inom språket, tolkar vi det som att språket i helhet är en central del av den sociala integrationsprocessen. Personerna med utländsk bakgrund har även samhällets förväntan på sig, exempelvis skolväsendet, då de förväntar sig att dagens föräldrar ska kunna hantera det svenska språket, för att kunna hjälpa sina barn med deras hemläxor. Detta är något som Muhammed själv anser sig inte kunna leva upp till.

7.4 SFI

Diaz (1997) har i sin undersökning fokuserat på betydelsen av SFI-kurser (Svenska för invandrare), och hur väl det påverkar integrationsmöjligheterna för en person med utländsk bakgrund. Han finner ett samband mellan de individer som är godkända på SFI-kurser och egen försörjning. De som har en godkänd SFI-kurs bakom sig lyckas i större utsträckning med

en egen försörjning. Cirka en tredjedel klarar sin försörjning på egen hand utan att vara godkända på en SFI-kurs, detta förklarar Diaz (1997) med att vissa skaffar arbeten som inte kräver avancerade språkkunskaper. En annan möjlig förklaring kan vara att den yngre gruppen icke-godkända SFI-deltagare kan ha deltagit i annan form av svenskundervisning genom skolan eller liknande. Även deltagandet i social verksamhet påverkas av om man har en godkänd SFI-nivå eller inte. De som har en godkänd SFI-nivå tenderar att delta mer aktivt i sociala verksamheter, såsom studiecirkel och mötesforum med svenskar, jämfört med icke-godkända.

7.5 Ansvar för en social integration

Vems ansvar är det då att en individ blir integrerad i det nya samhället? Ligger ansvaret hos individen själv eller hos samhället?

7.5.1 Projektrepresentanter

”Ansvaret för en social integration ligger hos individen. Rädda barnen skapar en gemenskap genom våra projekt och det är individens ansvar att ta steget och medverka i de aktiviteter som pågår och på så sätt underlätta sin egen integration. Genom delaktighet i våra projekt får personen en social respons av samhället, och man skaffar sig en samhällelig identitet.”

Jonas.

”Jag tror det handlar mycket om individen, vilken inställning och attityd han/hon har till det nya landet. När det gäller flyktingar har de flytt från någonting, de kom inte hit frivilligt. Men jag tror mycket handlar om hur man motiverar sig till att ”Nu är jag här, och har klarat mig ur det eländet. Nu har jag fler broar jag behöver gå över”. Det handlar mycket om egen styrka, kraft och motivation.”

Ann-Kristin.

”Jag tycker att det är samhällets ansvar att möta individen. När jag tänker på integration så tror jag inte att det är så många som inte vill bli integrerad och känna sig delaktiga i samhället. Jag tror att det är en ganska grundläggande känsla, allmänt hos människor, att man vill vara delaktig på något vis. Jag

har också svårt att tänka hur det skulle kunna vara, var och en har ju ett eget driv att integreras. Ens handlingskraft kan ju vara större eller mindre beroende på hur man är som individ. Där tänker jag att samhället måste ha en beredskap för att det finns en variation. Vi är alla en del av samhället och vi måste vara beredda att arbeta för allas värld.”

Maria.

Detta tema kan vi koppla samman med vår tidigare tolkning av tankar kring social integration på sidan 23, där vi för samman projektdeltagarnas resonemang med deras projekttillhörighet. Vi tolkar att Jonas resonemang, men även hans projekt, bygger på att den sociala integrationen ligger på individens ansvar. Dock erbjuds hjälpmedel, genom projektet, att nå en social integration. Målsättningen med Ann-Kristins projekt handlar om att skapa sysselsättningar, men även rutiner i vardagen. För att möjliggöra detta krävs en motivation och drivkraft, vilket Ann-Kristin belyser i sin utsaga här ovan. Vi har tidigare diskuterat samhällets olika förväntningar på samhällsdeltagarna, se temat språkets betydelse, och detta kopplar vi till Marias resonemang att man genom Cykelskolan, accepterar samhällets förväntningar på att den svenska befolkningen ska kunna cykla. En annan tolkning av Marias resonemang gällande att samhället måste arbeta för allas värld, tolkar vi det som att hennes projekt främjar detta tankesätt genom att Cykelskolan arbetar för en ökad mobilitet hos samhällsdeltagarna. Enligt Diaz (1997) integrationsteori är det en förutsättning att individen innehar en motivation för att själv vilja integreras, men även att samhället ger möjligheter för individen att känna samhörighet och delaktighet i samhället och faktiskt integreras.

7.5.2 Personer med utländsk bakgrund

”Idag känner jag att jag är med i samhället; Jag kan påverka och påverkas själv. I början var Sverige ett främmande, ganska exotiskt land, idag är det mitt land. Men ingen kommer och tar en i handen och leder in i samhället, utan var och en måste bana den vägen själv.”

Malika, s.79.

”Jag kan inte kräva att svenskarna integrerar sig med mig men jag kan se hur jag själv bemöter dem. [...] Vi skall vara öppna och nyfikna på varandra. Jag tror inte på de tillgjorda utan på de naturliga mötesplatserna. ”

Jollanda, s.65.

”Jag tror de vill integreras, men det verkar som om de inte har insett att de måste bjuda på sig själva om de vill känna sig hemma här.[...]Ett sätt att känna delaktig, att känna sig som en del av samhället, är att visa vilja att ta ansvar för sitt eget liv och landet.”

Angelika, s.32.

De tre ovanstående kvinnorna pekar på individens eget ansvar för sin sociala integration. Malika och Angelika pekar starkt på att den enskilda individen har det största ansvaret, vilket även Jonas och Ann-Kristin pekar på. Jollanda och Maria menar att det bör finnas en ömsesidighet mellan majoritetsbefolkningen och individen. Utifrån dessa sex utsagor kan vi inte se en homogen bild av situationen, och detta tolkar vi som att det finns blandade åsikter gällande vems ansvar det är att socialt integreras. Vi förespråkar ett fördelat ansvar mellan samhället och individen. Individen bör ha en inre motivation och vilja att socialt integreras, samtidigt som samhället bör ha en öppenhet för alla samhällsdeltagare.

7.6 Olika grader av social integration

7.6.1 Projektrepresentanter

”Man kan vara mer eller mindre delaktig, då det är en stor skillnad om man går i skolan, jobbar eller inte.”

Maria.

Jonas belyser dagens samhälle och dess utanförskap, och menar på att det istället finns olika former av utanförskap:

”Första generationen invandrare har haft två liv, ett innan ankomsten till Sverige och ett i Sverige. De kan relatera och jämföra till sitt tidigare liv, de har haft andra strukturer i sitt hemland. De är mer öppna för att se det nya, för en förändring. De har inte fått ännu den misstro gentemot myndigheter som andra generationen kan ha. Andra generationen invandrare har accepterat sitt utanförskap, de har växt upp i ett mer pressat samhälle, med mer ojämlikhet. De kan därför ha ett mer cyniskt tankesätt, vilket är svårt att bemöta.”

7.6.2 *Personer med utländsk bakgrund*

”Jag har inte kommit till Sverige för att förverkliga mig själv, utan för att ge goda möjligheter för mina barn. Vi började arbeta på en gång för att kunna ge dem stöd.”

Argentina, s.44.

”Sverige som land är okej, landet har en bra ekonomi, och det finns jobb, men inte för invandrarna, tyvärr. Men det är bra chanser för barnen, de kan lyckas. Min dotter är jätteduktig, hon går i skolan och jobbar extra.”

Muhammed.

Muhammed ser positivt på framtiden gällande sina barn, då vi tolkar det som att han upplever att det finns större möjligheter för sina barn att lyckas i Sverige. Även Argentina sätter sina barns behov framför sina egna, och arbetar för att ge sina barn goda möjligheter. Vi tolkar det som att de båda särskiljer sig från sina barn, och på så sätt menar de att det finns olika grader av social integration. Även projektrepresentanterna påvisar att det finns olika grader av social integration, och att det har sin förklaring i individens livserfarenheter, men även hur livssituationen ser ut idag.

7.7 Social integration utifrån ett könsperspektiv

7.7.1 *Projektrepresentanter*

Ann-Kristin från Internationella huset i Lund menar att det finns en skillnad mellan män och kvinnor i en social integration:

”Jag tror att kvinnor är mer sociala i största allmänhet. Män från utomeuropeiska länder har förlorat sin identitet i större grad, de var försörjningsmaskinen. Att vara försörjningsmaskinen ger makt, jag tror att de känner sig mer maktlösa i det svenska samhället än vad kvinnor gör. Detta är endast en känsla jag har, men jag tror att kvinnor lättare kan finna sig i Sverige än vad män kan. De kan komma från länder som har den utveckling som vi hade i Sverige på 1950-60 talet, där de flesta hade

hemmafruar. Det är fortfarande främmande för vissa män att kvinnor är ute på arbetsmarknaden, och sedan kommer de till ett land där kvinnofrigörelsen har kommit så mycket längre.”

”Det känns som om det borde finnas en skillnad, just det här, jag vet inte vad det finns för parametrar eller om det finns, men det måste ju finnas studier som visar på hur många män respektive kvinnor som är ute i arbetslivet eller studerar.”

Maria.

”Vissa familjer kan vara mer traditionsbundna än andra. Det kan vara svårare att nå männen, då de kan ha tankesättet att de klarar sig själva. Männen kan vara mer inriktade på arbete, då man inte kan försörja sin familj på ideellt engagemang, dock är detta bara antaganden och inga absoluta sanningar.”

Jonas.

Samtliga tre projektrepresentanter menar på att det finns en skillnad mellan män och kvinnor i den sociala integrationsprocessen. Både Ann-Kristin och Jonas har liknande resonemang om att männen är svårare att nå gällande den sociala integrationsprocessen. Vi tolkar det som att Ann-Kristin och Jonas menar att det är männen som förlorar mest samt har det svårare i samband med en landsflytt, då kvinnornas situation inte ses som ett problem. Vi har även reflekterat över om projektrepresentanternas kön har något med deras utsagor att göra. Med anledning av att Joans och Ann-Kristin har liknande synsätt gällande könsaspekten, har vi dragit slutsatsen om att deras kön inte har haft en inverkan på deras resonemang.

Hassans (2000) studie påvisar att det finns en koppling med hur jämställdheten ser ut i familjen och hur pass integrerad kvinnan är i samhället. En kvinna som är mer jämställd i familjen har det lättare att integreras i samhället. På så sätt har familjen en avgörande position gällande kvinnans sociala integrationsprocess. Familjens påverkan gällande den sociala integrationsprocessen kommer vi att belysa i ett senare skede, i temat omgivningens påverkan.

7.8 Jämställdhet i Sverige

Grip (2010) anser att Sverige inte är jämställt, utan vi är *jämställdhetssträvande*. Jämställdhet kan man se på utifrån två olika synsätt. Antingen ser man den svenska jämställdheten som en färdig och avslutade process och ser jämställdheten som ett ideal som ska föras/läras ut till samtliga i samhället. Eller så ser man jämställdhet som ett ideal alla måste jobba för att komma närmare. Grip (2010) anser att det svenska samhället har utvecklats så pass mycket, att merparten är rörande överrens om att vi i Sverige är ett jämställdhetssträvande land. Det finns inget land i hela världen som är fullständigt jämlikt, däremot finns de länder som är har en mer utvecklad jämställdhetspolitik än andra.

7.9 När är man socialt integrerad och vem bestämmer det?

7.9.1 Projektrepresentanterna

Ann-Kristin från Internationella huset anser att:

”Det är individen själv som bestämmer när han eller hon är integrerad, att det är av stor betydelse hur motiverad han eller hon är till att skapa sig ett liv i det nya samhället.[...] Jag tror inte att det är samhället, jag tror det handlar mycket om individen, vilken inställning han/hon har.”

”Jag kan tänka mig att det är subjektivt. Det är väl bara en själv som kan, känner jag mig integrerad? Och det är ju inte svart eller vitt heller, antingen är man superintegrerad eller inte integrerad alls, utan det är ju hela tiden en skala.”

Maria.

De båda representanterna menar att det är individen själv som avgör när han eller hon är socialt integrerad, samtidigt som Maria påpekar att det inte går att mäta hur integrerad man är. Internationella huset och Cykelskolan är två projekt som är oberoende av varandra, men trots detta har de liknande utsagor, vilket vi tolkar som att tillförlitligheten ökar något i frågan kring när man är socialt integrerad och vem som bestämmer det. Vår tolkning är att man inte kan kategorisera människor utefter hur socialt integrerade de är, då det bygger på en individuell subjektiv känsla.

Vi ställer oss frågan om man kan dra parallellen att personen med utländsk bakgrund ses som integrerad när han/hon erhåller ett svenskt medborgarskap? Enligt Roth & Runblom (1996) krävs ingen ”svensk” kulturell kompetens för att erhålla ett medborgarskap, det är relativt lätt att bli svensk medborgare. Därför anser de att ett svenskt medborgarskap inte kan ses som ett mått på graden av integration. Eftersom integration är så svårt att förklara är det svårt att finna en tes om *vad* det är som bestämmer att en individ är integrerad, eller *när* man är integrerad.

Diaz (1997) menar att man är integrerad när personer med utländsk bakgrund uppnår en typ av jämlikhet med andra deltagare i samhället, en jämlikhet i boendesituation, arbetsförhållanden samt politik. Vår kritiska tolkning av Diaz (1997) resonemang är att han menar att man är integrerad först när man uppfyller de normer som finns i samhället. Det är inte individen själv som bestämmer när denne är integrerad utan det är samhället och dess krav på individen som avgör.

7.10 Boendesituation

Diaz (1997) teori pekar på att en person med utländsk bakgrund anses vara integrerad när individen blir en del av samhället i form av deltagande i olika samhällsfunktioner, såsom arbete, boende och politik. Enligt Diaz (1997) har boendesituationen en betydelse, dock inte i den riktning man kan tro. Hans undersökning visar på ett svagt samband mellan egen försörjning via arbete eller studier och boendemobilitet. Förklaringen till detta kan vara att vissa kommunala bostadsföretag tar mer hänsyn till familjesituationen än den ekonomiska situationen. Inte heller här kan man alltså påvisa vad som definierar att en person med utländsk bakgrund ska anses vara integrerad i samhället. Samtidigt kan man utläsa i Diaz (1997) integrationsteori att boendesituationen är ett nyckelområde när det gäller den sekundära integrationen.

Gustafson (2004) ställer sig frågan hur boendevalet påverkar den sociala integrationen. Skapas det en gemenskap i bostadsområdet eller tar man avstånd från majoritetssamhället i och med en boendesegregation? Gustafsons (2004) forskning visar på boendes betydelse, om man bor i områden med många andra personer med utländsk bakgrund skapas det inte lika många naturliga kontakter med svenskar. Många individer i Gustafsons (2004) studie valde bostadsort utefter anhörigas placering i Sverige, och risken med det är att det skapar stora boendesegregationer vilket är situationen med Malmö idag. I och med den situationen minskar möjligheterna att kunna integreras i samhället (Scazzurello, 2008).

7.11 Omgivningens påverkan på en social integration

Diaz (1997) påtalar att en stadig grund i gruppen såsom en kärnfamilj eller en stabil gruppstillhörighet har stor inverkan på hur man som person integreras i det nya samhället. Det är genom familjen eller gruppen som man kan få det emotionella och psykologiska stödet som kan vara väldigt viktigt i en integrationsprocess.

”Omgivningen påverkar individen jättemycket. En individs situation påverkar hela familjen, då man som familj är en helhet.”

Jonas.

”Det är viktigt att känna tillhörighet med sin egen grupp, och den påverkar i viss mån individens framgång inom en integrationsprocess.”

Ann-Kristin.

De båda projektrepresentanterna betonar den egna gruppens betydelse och dess påverkan. Vi tolkar detta som att det är den egna gruppen som man känner störst trygghet hos och det är till den man vänder sig till om man vill känna tillhörighet. På så sätt menar vi att omgivningen kan påverka den enskilda individen relativt mycket, då man som människa söker sig till trygghet och gemenskap.

7.11.1 Media och stereotyper

Media är en stor huvudaktör när det gäller att förmedla stereotyper av vissa kulturer, och man bör även vara medveten om skillnaderna som finns mellan de olika medierna, såsom TV, radio och tidningar. Stora etablerade tidningar ger en större helhetssyn, då de beskriver dåtid, nutid och framtid gällande ett specifikt område, vilket kvällstidningar och TV:s nyhetsrapporteringar inte alltid har utrymme för (Hvitfelt, 2001). Den bild som media målar upp angående socioekonomiskt utsatta områden, liknande de som Barn nära dig arbetar i, präglar bilden på hur omvärlden ser på området, men även inför de personerna som är bosatta där. Ristilammi (2001) belyser betydelsen av medias påverkan gällande synen på människor som är bosatta i utsatta områden.

”Många som inte bor i förorterna uppfattar det som annorlunda platser befolkade av exotiska människor som både skrämmer och fascinerar [...] De som bor i förorterna är inte riktigt lika värda som de som bor på andra platser och att förortsborna är sådana som, visserligen varsamt, men ändå, måste disciplineras för att bli som alla andra.”

Ristilammi (2001, s. 69).

Ovanstående citat visar på hur fördomar kan etableras av medias framställningar i ett specifikt ämne, i detta fall förorter. Media har en omedveten inverkan på sina läsare, vilket man måste vara medveten om. Som läsare måste man vara aktsam och källkritisk och reflektera över hur media återger en historia, för att få en realistisk helhets syn på området.

Det Scuzzarello (2008) diskuterar kring stereotyper och hur de gällande samhällsnormerna på ett sätt skapar ett ”vi och dem”-tänkande. Hassan (2000) belyser den sociala identifikationen som har en överordnad betydelse inom den sociala sfären, vilket innebär att man väljer umgängeskrets utefter individuella egenskaper. Dock kan situationen se annorlunda ut när man kommer som ny till ett främmande land, man dras till sina egna innan man har socialiserats in i samhället. Detta beror oftast på att man som individ söker trygghet och en tillhörighet, men efter ett tag upptäcker individerna att det enda som de egentligen har gemensamt är just att de kommer från samma land och har invandrat till Sverige. Kvinnorna i Hassans (2000) bok beskriver hur de efter ett tag i Sverige började söka nya vänner utefter individuella egenskaper, många gånger genom barnens dagis eller genom arbetet, vilket är en vanlig plats att skapa de sociala kontaktnäten på.

”När jag pratar med mina väninnor har det ingen betydelse om hon är svenska eller iranska: vi är kvinnor. Vi tror på samma saker, vi har nästan samma erfarenhet trots att jag är uppvuxen i Iran och min väninna är uppvuxen i Sverige. Det finns så mycket som förenar oss.”

Sonya, s.121.

7.12 Risker med social integration

Risker med integrationsprocessen är en annan faktor som vi valt att belysa med ett mindre avsnitt. Vad menar vi då med risker? Kan det finnas risker eller konsekvenser med att bli socialt integrerad i samhället? Vi har valt att problematisera ämnet utifrån ett individperspektiv, hur det påverkar den enskilda individen att bli socialt integrerad.

7.12.1 Projektrepresentanter

”En risk kan vara att du förlorar din kultur, men det är upp till dig och gruppen. [...] Det finns dem som säger att du förlorar din egen kultur, men jag tror det är väldigt mycket upp till dig själv.”

Ann-Kristin.

”Risker med samhörighet och delaktighet är att det kan skapas gruppträck. Bryter en person mot normen kan personen riskera att bli utfrysad från övriga inom området.”

Jonas.

När vi ställde frågan om Maria anser att det finns några risker gällande social integration fick vi svaret:

”Nej, det tror jag inte. Det är väl där man tänker på skillnaden mellan integration och assimilation. Men inte med integration, nej.”

En intressant tolkning av projektrepresentanternas tankar kring risker gällande en social integration, är att det kan finnas negativa konsekvenser att socialt integreras. Projektrepresentanternas exempel kan vara förödande för en enskild individ. Att förlora sin kultur innebär att man går miste om sin bakgrund, vilket i slutändan kan leda till assimilation. Gruppträck har en enorm kraft att påverka människor. Utifrån det drar vi slutsatsen att det kan vara problematiskt att socialt integreras, det finns inte enbart positiva sidor med en social integrationsprocess.

7.12.2 Personer med utländsk bakgrund

”Rädslan för att bli av med sin kulturella identitet är obefogad. Individen bestämmer själv hur mycket av den nya kulturen man tar till sig för att må bra i det nya landet.”

Angelika, s.33.

”Den svenska kulturen blev en naturlig del i deras liv, men detta betyder inte att de har övergivit de rumänska traditionerna. [...] Har man redan en stark kulturell identitet, behöver man inte vara rädd för den nya kulturen ska utplåna den ursprungliga.”

Argentina, s.40.

Vi tolkar det som att det finns en rädsla för att den egna kulturella identiteten ska försvinna i samband med en social integrationsprocess. Ett gemensamt resonemang mellan Angelika och Argentina tyder dock på att rädslan är obefogad, då de menar att det är individens ansvar att bibehålla sin kultur.

8. Avslutande diskussion

”Integrationsprocessen är en mångsidig process som kan beskrivas i flera dimensioner: arbete, bostad, utbildning, språkfärdigheter, tillhörighet, delaktighet, identitet, kommunikation, socialisationsprocess etc. Det finns ett starkt samband mellan de olika dimensionerna och de bildar ett komplex som måste behandlas i sin helhet.”

Hassan (2000), s. 10.

Ovanstående citat påvisar komplexiteten i en social integrationsprocess, och att det är flera faktorer som samspelar för att möjliggöra en känsla av delaktighet och samhörighet i samhället. Vi har i vår undersökning försökt urskilja olika faktorer som vi anser kan påverka en social integrationsprocess. Med hjälp av projektrepresentanter och personer som aktivt deltar i olika typer av integrationsarbete, har vi fått deras syn på processen, vilket har gett oss en ökad förståelse för processen i helhet.

Projektrepresentanterna samt personerna med utländsk bakgrund pekar på samspelet mellan människor, vilket de anser är en central del i den sociala integrationen. Då de alla är oberoende av varandra, anser vi att vår undersökning får en högre tillförlitlighet. Utifrån deras utsagor har vi gjort slutsatsen om att samspelet är en central faktor som ligger i fokus inom den sociala integrationsprocessen.

Utifrån vår undersökning kan vi konstatera att språket är ytterligare en central faktor i den sociala integrationsprocessen, samtidigt, enligt projektrepresentanterna, är språket ett kriterium för att ses som socialt integrerad. Samtidigt anser vi att man inte kan kategorisera social integration utefter förbestämda kriterier, med anledning av att processen är allt för komplex för ovanstående resonemang. Både projektrepresentanterna och personer med utländsk bakgrund påtalar språkets betydelse, dock pekar de på olika delar inom språket. Projektrepresentanterna betonar den icke-verbala kommunikationen, vilket innebär kroppsspråk, normer och osynliga koder. Medan personerna med utländsk bakgrund betonar den verbala kommunikationen, vilket de anser är viktigt för att kunna känna delaktighet och samhörighet i samhället. Trots att de pekar på olika delar inom språket har vi gjort slutsatsen att språket i helhet är en väsentlig faktor i den sociala integrationsprocessen.

Ann-Kristin och Jonas påtalar att det är individens eget ansvar att bli socialt integrerad, medan Maria menar att det är samhällets ansvar. Dock betonar Maria vikten av en inre motivation hos individen, vilket indirekt ligger på den enskilda individens ansvar. Även personerna med utländsk bakgrund är splittrade gällande vems ansvar det är att socialt integreras, några förespråkar samhällets ansvar, medan andra betonar individens ansvar. Vi har gjort slutsatsen att social integration är en ömsesidig process mellan individen och samhället. Det måste finnas en inre motivation att vilja bli socialt integrerad samtidigt som samhället måste visa en öppenhet.

I framställningen av nya integrationsprojekt måste man ha en medvetenhet om att det finns olika grader av social integration på en individnivå. Både projektrepresentanterna och personerna med utländsk bakgrund påtalar att det finns olika dimensioner av social integration. För att få en ökad förståelse för de olika dimensionerna i en social integration, bör man ta hänsyn till personernas bakgrund men även hur livssituationen ser ut idag. Man bör även vara medveten om att en viss skillnad finns i könsaspekten inom den sociala integrationsprocessen. I vår undersökning belyser projektrepresentanterna endast männens situation och dess problematik, på så sätt hamnar kvinnans situation i skymundan. Vi ställer oss kritiska till detta på grund av att oavsett kön kan en social integrationsprocess vara problematiskt.

Projektrepresentanterna är enade i frågorna när man är socialt integrerad och vem som bestämmer det. Maria påtalar att det inte går att säga när en person är socialt integrerad, då det inte finns något mätinstrument för social integration. Projektrepresentanterna påtalar att det är

individerna själva som bestämmer när de är socialt integrerade, då de menar att det är en subjektiv känsla. Vår slutsats av detta är att de två ovanstående frågorna är väldigt individuella, och de är väldigt svåra att besvara som utomstående.

Vi har utifrån vår undersökning kommit fram till två faktorer som påverkar den enskilda individens sociala integrationsprocess. Omgivningen påverkar på flera olika sätt, dels i negativ riktning i form av grupptryck, men man kan även påverkas positivt genom motivation och stöd. I vår undersökning har vi även dragit slutsatsen att media har en stor påverkan på den enskilda individens sociala integrationsprocess. Media har en makt att kunna förmedla attityder och stereotyper gällande integration, exempelvis ett ”vi – och dem” tänkande, vilket kan påverka samhällets syn och kan verka hämmande för den enskilda individen att socialt integreras.

Gällande frågan om det finns några risker med att socialt integreras, var vi inte beredda på att få de svar som vi fick. Samtliga projektrepresentanter påtalade relativt allvarliga konsekvenser med en social integration, i form av assimilation, förlorad kulturell identitet och utfrysning av sin egen grupp. Utifrån denna undersökning kan vi konstatera att en social integrationsprocess inte alltid är fördelaktig utifrån ett individperspektiv.

Vi utifrån vår undersökning konstaterat att språket är en väldigt central del i den sociala integrationsprocessen. En intressant diskussion som framkom under undersökningens gång är SFI:s och dess utformning. Vi ställer oss frågan, bör det etableras fler alternativ till SFI? Vi har genom våra intervjuer med Muhammed och Zarah erfarit stora språkbarriärer, trots fyra år av språkinläring via SFI. Vi ställer oss kritiska till detta då språkinläring är en individuell process, då en metod inte fungerar för alla. Vi anser, för bästa resultat, att det bör etableras nytänkande integrationsaktiviteter inriktade på språk.

Sammanfattningsvis är social integration en väldigt komplex process med ett flertal faktorer som samspelar. För att ge den sociala integrationsprocessen en rättvis bild bör man beakta samtliga faktorer, samtidigt som man även bör se till individen, och dess motivation, drivkraft och resurser.

9. Referenser

- Abbasian, S. (2003) *Integration på egen hand – En studie av invandrade kvinnoföretagare i Sverige*. Uppsala: Dept. of Social and Economic Geography, Kulturgeografiska institutionen.
- Akhavan, S.(2006). “The health and working conditions of female immigrants in Sweden” Stockholm: Karolinska Institutet: The department of public health sciences.
- Allwood, J, Edebäck, C & Myhre, R. (2006) European intercultural workplace project- Work package 3- An analysis of immigration to Sweden. Göteborg University, Kollegium SSKKII.
- Brochmann, G & Seland, I. (2010) “Citizenship policies and ideas of nationhood in Scandinavia”. *Citizenship studies*. 14, 4, 429- 443.
- Diaz, J.A. (1996) *Invandrarnas integration – några teoretiska och metodologiska utgångspunkter*. I SOU 1996:55, *Vägar in i Sverige: bilaga till Invandrapolitiska kommitténs slutbetänkande*. Uppsala.
- Diaz, J. A. (1997) *Primärintegration och bidragsberoende – Studie av integration och tidigt bidragsberoende inom det kommunala flyktingmottagandet*. Norrköping: Statens Invandrarverk.
- Goldberg, T. (2010) *Samhällsproblem*. Lund: Studentlitteratur.
- Grip, L. (2010) *Likhetens rum – Olikhetens praktik. Om produktion av integration i fyra svenska kommuner*. Karlstad: Fakulteten för samhälls- och livsvetenskaper, Kulturgeografi.
- Gustafson, Å. (2004) *Sköra livsmönster – Om integrations- och normaliseringsprocesser bland bosniska flyktingar*. Umeå Universitet: Sociologiska institutionen.
- Gustavsson, C (2006) *Av egen kraft – Invandrade kvinnors berättelser om inträdet i det svenska*. Sollentuna: FoU Nordväst i Stockholms län.
- Hassan, M (2000) *Att känna sig hemma – Tolv kvinnor berättar om sina personliga upplevelser av integrationsprocessen*. Stockholm: Kista Stadsdelsnämnd.

Hvitfelt, H (2001) Den muslimska faran – om mediebilden av islam. I Brune, Y (2001), (red.). *Mörk magi i vita medier – svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. Stockholm: Carlssons bokförlag.

Immigrantinstitutet. (2007) ”Forsknings- och dokumentationscentrum om invandrare, flyktingar och rasism” (elektronisk), *Immi officiella hemsida* <http://www.immi.se> (2010-11-29).

Jacobsen, D. I. (2002) *Vad, hur och varför – Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.

Jegermalm, M. Svedberg, L & Von Essen, J. (2010) *Svenskarnas engagemang är större än någonsin – Insatser i och utanför föreningslivet*. Stockholm: Ersta Sköndal högskola.

Karlsson, L. (2007) *Psykologins grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Katterwe, B. (2006) *Invandrares upplevda integration - En studie om fem personers upplevelse av integration i Östersunds kommun*. Mittuniversitetet, 2006.

Koopmans, R. (2010) “Trade-offs between equality and difference: Immigrant integration, multiculturalism and the welfare state in cross-national perspective”. *Journal of Ethnic & Migration Studies*. 36, 1, 1-27.

Kvale, S & Brinkmann, S. (2009) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lewin, F. A. (2001) “Identity crises and integration: The divergent attitudes of Iranian immigrant men and women towards integration into Sweden society”. *International Migration*. 39, 3, 121-135.

REMESO. (2008) *Processtödande förstudie om integration och mångfald i regionala strukturfondsprojekt*. REMESO, Linköpings Universitet, www.isv.liu.se/remeso (2010-11-11).

Ristilammi, P-M. (2001) Den svarta poesin – förorten som speglingsyta. I Brune, Y (2001), (red.). *Mörk magi i vita medier – svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. Stockholm: Carlssons bokförlag.

Roth, H. I & Runblom, H (1996). *Stater, minoriteter och invandrande grupper*. I SOU 1996:55, *Vägar in I Sverige: Bilaga till Invandrarpolitiska kommitténs slutbetänkande*. Uppsala.

Scuzzarello, S. (2008) "National security versus moral responsibility: An analysis of integration programs in Malmö, Sweden". *Social Politics: International Studies in Gender, State and Society*. 15, 1, 5-31.

Socialstyrelsen. (2008) *Integrationsarbete i civilsamhället – Unga och äldre i blickfånget*.

SCB. (2010) "Statistiska centralbyrån" (elektronisk), SCBs officiella hemsida <http://www.scb.se> (2010-11-16).

Södergren, M. (2009) "Physical activity among Swedes in general and minority women in particular". *BMC Public Health*. 8, 352-361.

10. Bilagor

10.1 Bilaga 1- Intervjuguide till representanter för organisationer

Organisationen

Ytlig info; historik, omfång, arbetsområden, syfte och mål med organisation, målgrupp, styrning, ekonomi, gå sen djupare in på projektet.

Aktiviteten

Historik – Vem, hur och när grundades aktiviteten?

Finansiering – Vad får ni pengar ifrån?

Aktivitetens syfte och mål – vad vill ni åstadkomma med aktiviteten?

Har aktiviteten utvärderats? Eventuella resultat? Hur ser framtiden ut, expanderas? Hur går en utvärdering av aktiviteten till?

Målgrupp – vem vänder ni er till? Hur många personer får delta i aktiviteten och händer det att ni får neka någon? Hur ser könsfördelningen ut i aktiviteten?

Hur ser det praktiska arbetet ut? Vad gör ni? Hur ser en vanlig dag ut?

Vad har personalen för utbildning? Finns det frivilliga arbetare i aktiviteten?

Har ni några samarbetspartners kring aktiviteten? Hur ser samarbetet ut?

Hur marknadsför ni aktiviteten? Hur når ni ut till målgruppen?

Anser ni att det finns några eventuella risker med projektet?

Social integration

Vad är den viktigaste beståndsdel i integrationsprocessen för er?

Vad innebär det för dig att känna samhörighet och delaktighet i samhället?

Anser ni att det finns olika grader för samhörighet och delaktighet?

Vilka faktorer anser ni måste finnas med för att en enskild individ ska anses vara socialiserad i det svenska samhället?

Vem anser ni bestämmer att en enskild individ är integrerad? Samhället, individen, organisationen eller någon annan?

Är er aktivitet specifikt inriktad för en individs känsla av samhörighet och delaktighet?

Hur viktig är egentligen känslan av samhörighet och delaktighet i samhället för den enskilda individen? Jämfört med arbete och/eller utbildning.

Hur mycket ansvar, anser ni, läggs på den enskilda individen respektive aktiviteten?

Anser ni att endast frivilliga organisationers utbud av aktiviteter tillgodoser invandrares behov av samhörighet?

Ser ni någon skillnad mellan kvinnor och män gällande behovet av samhörighet och delaktighet?

Anser ni att det finns eventuella risker för en individ att bli integrerad på ett socialt plan?

Anser ni att kvinnorna som medverkar i aktiviteten på ett omedvetet plan påverkas av sin omgivnings integration?

Hur mycket hänsyn tar ni till andras kulturer/traditioner?

Vad upplever ni att den vanligaste fördomen/attityden gentemot invandrare är?

Har du något övrigt du vill tillägga?

10.2 Bilaga 2 - Intervjuguide till aktivitetsdeltagare

Öppningsfrågor (Namn, ålder, bostadsort, hur lång vistelse i Sverige, familj, sysselsättning)

Vad anser du om Sverige som land – känner du dig välkommen, upplever du en öppenhet ifrån samhället?

Vilka andra integrationsaktiviteter har du medverkat i?

Hur fick du kännedom om aktiviteten?

Vad anser du om den aktuella aktiviteten?

Vilket område är viktigast för dig inom integrationsprocessen?

Vad innebär känslan av samhörighet och delaktighet i det svenska samhället för dig?

Tror du att du har samma syn på samhörighet och delaktighet som din omgivning?

Upplever du att du ibland kan påverkas på ett medvetet/omedvetet plan hur din omgivning integreras?

Anser du att det finns någon skillnad mellan män och kvinnor gällande synen på samhörighet och delaktighet? Anser du att det behövs olika aktiviteter för män och kvinnor?

När anser/ansåg du att du är/var integrerad i det svenska samhället?

Anser du att de frivilliga organisationernas aktiviteter är tillräckliga för att tillgodose behovet och känslan av samhörighet och delaktighet?

Har du något förslag på en ny aktivitet som kan gynna din väg till samhörighet och delaktighet i det svenska samhället?

Har du något övrigt du vill tillägga?